

รายงานส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง สร้างการรับรู้และส่งเสริมให้ประชาชนใน
ชุมชนชนวนขึ้นบางเขน สามารถแยกประเภท
ขยะพลาสติกได้ถูกต้อง

จัดทำโดย นางสาวจินตนา ทองผุด
ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่งานรักษาความสะอาดชำนาญงาน
สังกัด ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ
สำนักงานเขตหลักสี่

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๓๖
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. หัวข้อ สร้างการรับรู้และส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนชวนขึ้นบางเขน สามารถแยกประเภทขยะพลาสติกได้ถูกต้อง

๒. ความสำคัญของการศึกษา / ที่มาของการนำเสนอ

ปัญหาขยะมูลฝอยและขยะตกค้าง กำลังเป็นปัญหาที่สำคัญในเมืองใหญ่ที่กำลังพัฒนา ซึ่งเมืองส่วนใหญ่มักมุ่งจัดการปัญหาดังกล่าว โดยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดการขยะให้มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์เป็นสำคัญ จากสถานการณ์ปัญหาขยะในกรุงเทพมหานครพบว่าอัตราการเกิดขยะยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกิดปัญหาในการจัดการโดยเฉพาะการจัดเก็บ การจัดหาสถานที่และวิธีการกำจัด รวมทั้งปัญหาการบริหารจัดการขยะอย่างบูรณาการซึ่งการจัดการกับปัญหาขยะอย่างยั่งยืนนั้น ควรตั้งเป้าหมายที่จะลดปริมาณขยะมากกว่าการเน้นการกำจัดขยะ ซึ่งเป็นการจัดการที่ปลายทาง ประเทศไทยสร้างขยะ ๒๗ ล้านตัน เป็นขยะพลาสติก ๒ ล้านตัน แต่ละคนสร้างขยะ ๑ กิโลกรัม ๑๓ ซีด ต่อวัน เป็นถุงพลาสติก ๘ - ๑๐ ใบต่อวัน คนไทยสร้างขยะเปียกมากกว่า ๖๒% ขยะพลาสติกในประเทศไทยติดเป็นอันดับ ๖ ของโลก คิดเป็น ๒ ล้านตันของปริมาณขยะทั้งหมด ขยะพลาสติกสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ปีละ ๐.๕ ล้านตัน ที่เหลือ ๑.๕ ล้านตัน ถูกนำไปกำจัดด้วยวิธีฝังกลบและเผาทำลาย บางส่วนตกค้างในสิ่งแวดล้อม แต่ละปีมีขยะพลาสติกไหลลงทะเลจำนวนมาก กลายเป็นแพขยะในทะเลขนาดใหญ่

ในปัจจุบันความนิยมในการใช้พลาสติกในการบรรจุอาหารและเครื่องดื่มมีเป็นจำนวนมาก เนื่องจากสะดวกในการใช้งาน ง่ายและมีราคาถูก ผลลัพธ์เหล่านี้จะทำให้เกิดขยะมูลฝอยพลาสติก ซึ่งเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย ขยะมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี นับเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศไทยซึ่งต้องได้รับการแก้ไข การกำจัดขยะโดยการเอาไปเผาอย่างไม่ถูกหลักวิชาการก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดมลพิษ และภาวะเรือนกระจก หรือภาวะโลกร้อน การกำจัดอีกทางหนึ่ง คือ การนำขยะไปฝัง แต่ต้องใช้เวลาานานพอสมควร จากการสำรวจขยะจากครัวเรือนและขยะในสถานศึกษา พบว่าขยะส่วนใหญ่เป็นพลาสติก (ถุง แก้วน้ำและขวด)

ชุมชนชวนขึ้นบางเขน เป็นชุมชนบ้านจัดสรร ขนาด ๘๔๗ หลังคาเรือน ประชากร ๓,๒๔๒ คน ที่อยู่ในพื้นที่เขตหลักสี่ ปัจจุบันเป็นชุมชนที่มีปัญหาการแยกประเภทขยะพลาสติก ส่งผลให้สำนักงานเขตต้องประสบปัญหาด้านการจัดเก็บขยะ เช่น ต้องใช้เวลาคัดแยกนานขึ้นและการคัดแยกลำบากยุ่งยาก ทำให้เก็บขยะไม่ทั่วถึงเกิดปัญหาขยะตกค้าง และประชาชนเดือนร้อนด้านการจราจร ทั้งนี้กรุงเทพมหานครต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการกำจัดขยะพลาสติก และยังคงเป็นปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข โดยสาเหตุเกิดจากประชาชนยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการคัดแยกขยะ เช่น การคัดแยกขยะพลาสติกไม่ให้เกิดการปนเปื้อน ซึ่งสามารถนำมารีไซเคิลได้ ผู้เขียนจึงเสนอโครงการสร้างการรับรู้และส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนชวนขึ้นบางเขน สามารถแยกประเภทขยะพลาสติกได้ถูกต้อง ซึ่งเป็นโครงการที่สนับสนุนแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๕๖ - ๒๕๗๕) ประเด็นยุทธศาสตร์ ๑ มหานครปลอดภัย ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อยที่ ๑.๑ ปลอดภัยพิช เป้าประสงค์ ๑.๑.๒ กรุงเทพมหานครมีการลดและควบคุมปริมาณมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการมูลฝอยตั้งแต่แหล่งกำเนิด จนถึงการจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ (ด้านการจัดการมูลฝอยและของเสียอันตราย) เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้ ช่วยลดปัญหาขยะ ปัญหาภาวะโลกร้อน และยังเป็น การนำเอาของที่เหลือใช้มาทำให้มีค่า ให้เกิดประโยชน์ และทำให้ขยะคืนสู่สิ่งแวดล้อมที่ดีอีกด้วย

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเป้าหมาย มีความรู้และสามารถแยกขยะพลาสติก ได้ถูกประเภท

๓.๒ เพื่อจัดระบบการจัดการขยะและสิ่งแฉดล้อมในชุมชนเป้าหมายให้เป็นต้นแบบของชุมชนในการลดการใช้พลาสติกแบบยั่งยืน

๔. เป้าหมาย

๔.๑ ให้มีสมาชิกในชุมชนเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๘๐ ของหลังคาเรือนทั้งหมดในชุมชน ระยะเวลา ๑ ปี

๔.๒ จัดอบรมเรื่องขยะพลาสติกและการจัดการขยะพลาสติก จำนวน ๑ ครั้ง/เดือน ระยะเวลา ๑ ปี

๔.๓ ฃรณรงค์ประชาสัมพันธ์แบบเคาะประตูบ้าน เดือนละ ๒ ครั้ง ระยะเวลา ๑ ปี

๕. แนวคิด / หลักการที่ใช้ในการศึกษา

๕.๑ แนวคิดทฤษฎี SWOT Analysis

ทฤษฎี SWOT Analysis ของ อัลเบิร์ต ฮัมพรี (Albert Humphrey) คือ การวิเคราะห์ โดยการสำรวจจากสภาพการณ์ ๒ ด้าน คือ สภาพการณ์ภายใน และสภาพการณ์ภายนอก ดังนั้น การวิเคราะห์ SWOT จึงเรียกได้ว่าเป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ (Situation analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อมชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส - อุปสรรค วิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายนอก และภายในองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้ว และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มีต่อองค์กร และจุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถด้านต่าง ๆ ที่องค์กรมีอยู่ องค์ประกอบของ SWOT มีดังนี้

S - Strengths หมายถึง จุดเด่นหรือจุดแข็ง ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายในเป็นข้อดีที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในองค์กร เช่น จุดแข็งด้านส่วนประสม จุดแข็ง ด้านการเงิน จุดแข็งด้านการผลิต จุดแข็งด้านทรัพยากรบุคคล จุดแข็งด้านกฎหมาย ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติขององค์กรซึ่งองค์กร จะต้องใช้ประโยชน์จากจุดแข็งต่าง ๆ เพื่อกำหนดกลยุทธ์ให้กับองค์กร

W - Weaknesses หมายถึง จุดด้อยหรือจุดอ่อน ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายในเป็นปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในต่าง ๆ ขององค์กร ซึ่งองค์กรจะต้องหาวิธีในการแก้ปัญหาเหล่านั้น

O - Opportunities หมายถึง โอกาส ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอกเป็นผลจากการที่สภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กรเอื้อประโยชน์หรือส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กรซึ่งโอกาสแตกต่างจากจุดแข็งตรงที่โอกาสนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายนอก แต่จุดแข็งนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายใน ผู้บริหารที่ที่จะต้องเสาะแสวงหาโอกาสอยู่เสมอ และใช้ประโยชน์จากโอกาสนั้น

T - Threats หมายถึง อุปสรรค ข้อจำกัด ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอกเป็นข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งองค์กรจำเป็นต้องพยายามขจัดอุปสรรคต่าง ๆ

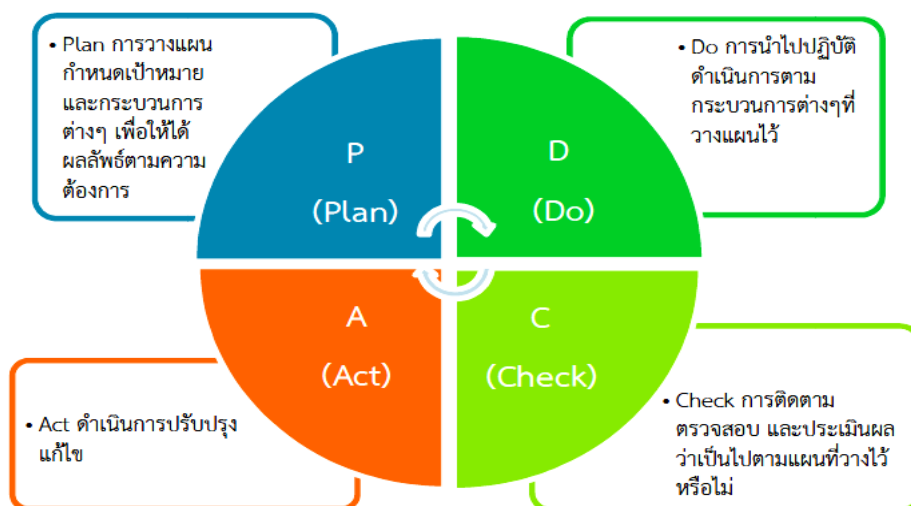
การวิเคราะห์ SWOT จะครอบคลุมขอบเขตของปัจจัยที่กว้างด้วยการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคขององค์กร ทำให้มีข้อมูลในการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายที่ต้องขึ้นมาบนจุดแข็งขององค์กร และแสวงหาประโยชน์จากโอกาสทางสภาพแวดล้อม และสามารถกำหนดกลยุทธ์ที่จะมุ่งเอาชนะอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมหรือลดจุดอ่อนขององค์กรให้น้อยที่สุด ภายใต้การวิเคราะห์ตามทฤษฎี SWOT ของอัลเบิร์ต ฮัมพรี (Albert Humphrey) ดังนี้

ปัจจัยภายใน	
<p>จุดแข็ง (Strength)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ผู้บริหารสำนักงานเขตหลักสี่ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นในการสนองนโยบายการลดปริมาณมูลฝอย ๒. เจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาความสะอาดฯ มีความพร้อมด้านความรู้ความเข้าใจและพร้อมที่จะทำงานด้วยความตั้งใจ ๓. เจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาความสะอาดฯ จัดทำแผนประชุมซักซ้อมความเข้าใจในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ๔. เจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาความสะอาดฯ ประชุมระดมรับฟังความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา ให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด 	<p>จุดอ่อน (Weakness)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ขาดการประชาสัมพันธ์การคัดแยกมูลฝอยอย่างถูกวิธีให้แก่ประชาชน ๒. ขาดการวางแผนและการดำเนินงานการจัดการมูลฝอยแบบครบวงจร ๓. ขาดการสร้างความตระหนักและการรณรงค์การใช้การจัดการขยะตั้งแต่ในระดับครัวเรือนจนถึงชุมชน ๔. งบประมาณในการจัดกิจกรรมด้านขยะมูลฝอยมีจำนวนจำกัด ๕. บุคลากรของฝ่ายรักษาความสะอาดฯ มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอในการจัดการขยะทั้งพื้นที่
ปัจจัยภายนอก	
<p>โอกาส (Opportunity)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. รัฐบาลให้ความสำคัญจึงกำหนดเป็นแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔) ๒. กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๗๕) (ระยะที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) ๓. มีหน่วยงานของกรุงเทพมหานครรับผิดชอบด้านการจัดการมูลฝอยโดยตรง สามารถให้คำแนะนำและวิธีการในการจัดการมูลฝอยภายในหน่วยงานได้ ๔. มีระบบสารสนเทศที่เอื้อต่อการดำเนินการ ๕. มีการแก้ไขปัญหาให้ตรงจุด ตรงความต้องการ ประหยัดเวลา และเกิดประโยชน์สูงสุด 	<p>อุปสรรค (Threat)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. จำนวนประชากรในกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ประกอบกับวิถีชีวิต และรูปแบบการใช้ทรัพยากรที่ฟุ่มเฟือย ส่งผลให้ปริมาณมูลฝอยมีแนวโน้มปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น ๒. ไม่มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการก่อสร้างระบบกำจัดมูลฝอย ๓. ทางเลือกในการกำจัดขยะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น เต้าเผาปลอดมลพิษทางอากาศต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูงซึ่งมีต้นทุนสูงและมีค่าใช้จ่ายในการบำรุงและดูแลรักษาระบบ ๔. ประชาชนบางส่วนไม่เคร่งครัดในการลดการใช้สิ่งที่ก่อให้เกิดมูลฝอย

ปัจจัยภายนอก	
โอกาส (Opportunity) ๖. คณะกรรมการชุมชนชนวนขึ้นบางเขนมีคุณภาพและตระหนักถึงสถานะแวดล้อมพร้อมให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม	อุปสรรค (Threat) ๕. ประชาชนยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับขยะพลาสติกความหลากหลายของประชากร ความรับรู้ที่ไม่เท่ากัน การไม่ให้ความสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของหน่วยงาน พบว่าผู้บริหารเขตหลักสี่ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นในการสนองนโยบายการลดปริมาณมูลฝอยทิ้งของรัฐบาลและกรุงเทพมหานคร บุคลากรของฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะมีความพร้อมด้านความรู้ความเข้าใจและพร้อมที่จะทำงานด้วยความตั้งใจ และกรุงเทพมหานครมีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการจัดการมูลฝอยโดยตรง สามารถให้คำแนะนำและวิธีการในการจัดการมูลฝอยภายในหน่วยงานได้ รวมทั้งคณะกรรมการชุมชนมีคุณภาพและตระหนักถึงสถานะ - แวดล้อมพร้อมให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม แต่ทั้งนี้ประชาชนในพื้นที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ และขาดจิตสำนึกในการคัดแยกมูลฝอยหรือมีพฤติกรรมแบบเดิม ๆ รวมทั้งมีสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการคัดแยกมูลฝอยอย่างถูกวิธี จึงต้องดำเนินการกำจัดจุดอ่อนและอุปสรรคให้หมดไป โดยการให้ความรู้ ความเข้าใจ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และสร้างแรงจูงใจ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเป็นชุมชนต้นแบบการบริหารจัดการขยะพลาสติกได้ถูกต้อง

๕.๒ วงจร PDCA ประยุกต์ใช้ในการบริหารโครงการให้ประสบความสำเร็จ

วงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA cycle) เป็นแนวคิดของ W.Edwards Deming เป็นกิจกรรมในการพัฒนาประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑) การวางแผน (Plan) หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์และตั้งเป้าหมายกำหนดขั้นตอนวิธีการ และระยะเวลา ทำให้เกิดการพัฒนา ปรับปรุงที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งในการวางแผนจำเป็น ต้องกำหนดมาตรฐานของวิธีการทำงานหรือ เกณฑ์มาตรฐานต่างๆ และการปฏิบัติเป็นไปตามข้อกำหนดที่เป็นมาตรฐาน จะช่วยให้การวางแผนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๒) การปฏิบัติ (Do) หมายถึง การปฏิบัติให้เป็นไปตามแผน วิธีการ และขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ และลงมือปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนด

๓) การตรวจสอบ (Check) คือ การติดตามและตรวจสอบความก้าวหน้าของการปรับปรุงข้อมูลการให้บริการให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด และดูผลสำเร็จของงานนั้นว่า เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพ

๔) การปรับปรุงงานหรือการดำเนินกิจกรรม (Act) คือ การดำเนินการให้เหมาะสม มีการประเมินผล หากการปฏิบัติเป็นที่น่าพอใจจัดให้เป็นมาตรฐาน เพื่อเป็นแนวทางให้ปฏิบัติต่อไป หากการปฏิบัติมีข้อปรับปรุงให้กำหนดวิธีการปรับปรุงจะช่วยให้มีความสมบูรณ์ และมีคุณภาพเพิ่มขึ้น

จากแนวคิดวงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA cycle) ได้นำมาปรับใช้กับสร้างการรับรู้และส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนชนชั้นบางชน สามารถแยกประเภทขยะพลาสติกได้ถูกต้อง ดังนี้

๑) การวางแผน (Plan) โดยการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการขยะพลาสติกของกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

- สำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชน เช่น จำนวนหลังคาเรือน และองค์ประกอบขยะ
- กำหนดกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ
- ศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการขยะพลาสติก
- กำหนดระยะเวลาดำเนินการ
- กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการ

๒) การปฏิบัติ (Do)

- ลงพื้นที่ศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยจำนวนหลังคาเรือน จำนวนประชากร
 - นัดประชุมคณะกรรมการชุมชนหรือผู้นำด้านการจัดการขยะ เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติม และทำความเข้าใจถึงแนวทางแนวการจัดการขยะพลาสติก
 - รับสมัครสมาชิกเข้าร่วมโครงการ ได้หลายช่องทาง เช่น สมัครด้วยตนเองที่ทำการชุมชน ผ่านสื่อ Social Medai ได้แก่ Line Fackbook
 - จัดอบรมเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับขยะพลาสติก โดยมีเจ้าหน้าที่ของฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ เขตหลักสี่ เป็นวิทยากรผู้ให้ความรู้
 - จัดกิจกรรมการเดินรณรงค์และประชาสัมพันธ์แบบเคาะประตูบ้าน โดยทีมทูตประชาสัมพันธ์ (CBM Junior) ของฝ่ายรักษาความสะอาดฯ เขตหลักสี่ ร่วมกับคณะกรรมการชุมชน
 - จัดกิจกรรมกระตุ้นการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับขยะพลาสติกในเชิงรุก
 - ถอดบทเรียน เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนากิจกรรม เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์

๓) การตรวจสอบ (Check) ติดตามและตรวจสอบความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ในทุกขั้นตอนและทุกกิจกรรม ว่า เป็นไปตามขั้นตอนหรือแนวทางที่กำหนดไว้หรือไม่

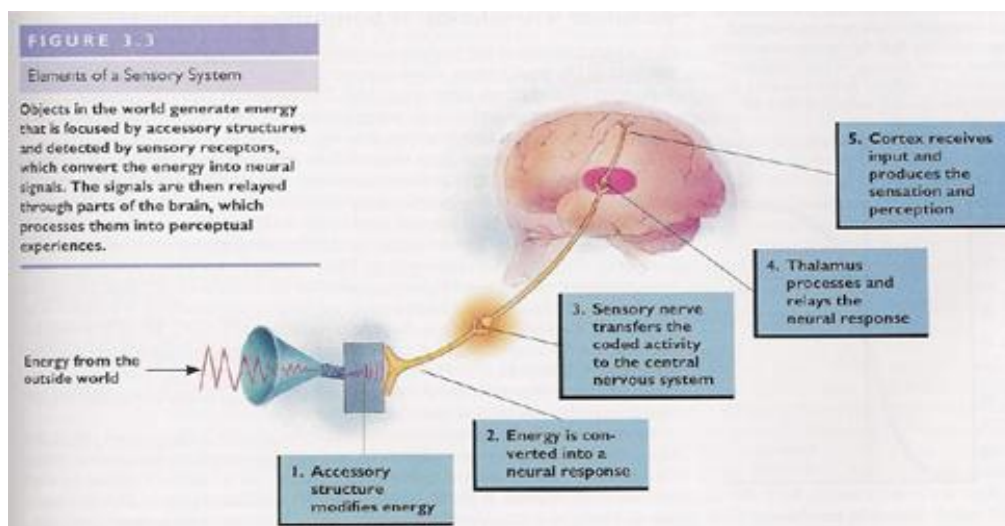
๔) การปรับปรุงงานหรือการดำเนินกิจกรรม (Act) เพื่อดำเนินการให้เหมาะสมตามผลการตรวจสอบจากข้อ ๓) หากเป็นไปตามขั้นตอนหรือแนวทางที่กำหนดไว้ ให้ดำเนินการต่อไปจนแล้วเสร็จ หากในการปฏิบัติยังพบปัญหาที่ปรับเปลี่ยนวิธีการให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

เมื่อดำเนินการครบทั้ง ๔ ขั้นตอนแล้ว หากพบว่าการดำเนินการ การบริหารจัดการขยะพลาสติก ภายในชุมชนชนชั้นบางชน ยังสามารถเพิ่มประสิทธิภาพได้อีก ก็ให้เริ่มการวางแผนใหม่เป็นวงจรในรอบที่สอง โดย

นำข้อมูลการดำเนินการ ปัญหาอุปสรรคในรอบแรกมาปรับปรุง และดำเนินการใหม่ในรอบต่อไป สำหรับการดำเนินการสามารถทำได้หลายรอบจนกว่างานที่ปฏิบัตินั้น จะมีความสมบูรณ์ ครบถ้วน มีประสิทธิภาพดีแล้ว ก็สามารถหยุดการดำเนินการได้

๕.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างการรับรู้ ประยุกต์สอดแทรกในกิจกรรมต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการตระหนักรู้ สร้างเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

การรับรู้คือ ขบวนการที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่สิ่งเร้ากระตุ้นการรู้สึกและถูกตีความเป็นสิ่งที่มีความหมายโดยใช้ความรู้ ประสบการณ์และความเข้าใจของบุคคล การรับรู้เป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ (perception is learned) ดังนั้นถ้าขาดการเรียนรู้หรือประสบการณ์จะมีเพียงการรับสัมผัสเท่านั้น เช่น เด็กขานิดไม่เคยเรียนรู้หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มาก่อน เพื่อนชี้ให้ดูเขาได้แต่สัมผัสทางตาและทางหูเท่านั้นแต่ไม่เกิดการรับรู้ว่ามีสิ่งให้เห็นทางตาและได้ยินทางหูนั้นคืออะไร

พฤติกรรมรับรู้ เป็นกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่ต่อเนื่องจากการรู้สึกสัมผัสรับรู้ เป็นกระบวนการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่ผ่านเข้ามาในกระบวนการรู้สึก เมื่อเครื่องรับหรืออวัยวะรับสัมผัส สัมผัสสิ่งเร้า เราจะเกิดความรู้สึกแล้วส่งความรู้สึกนั้นไปตีความ หรือแปลความหมายกลายเป็นการรับรู้ กล่าวโดยสรุป การรับรู้จะเกิดขึ้นต้องประกอบไปด้วยกระบวนการที่สำคัญต่อไปนี้

๑. การสัมผัส
๒. ชนิดและธรรมชาติของสิ่งเร้า
๓. การแปลความหมายจากการสัมผัส
๔. การใช้ความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิมเพื่อแปลความหมาย

๕.๔ การจัดการขยะ

๕.๔.๑ ประเภทขยะมูลฝอย สามารถแบ่งออกได้หลายประเภทตามเกณฑ์ที่ใช้แบ่งในที่นี้ขอแบ่งประเภทขยะออกเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

๑. ขยะทั่วไป (general waste) เป็นขยะจากสำนักงาน ถนนหนทาง การก่อสร้าง ขยะประเภทนี้ไม่เกิดการย่อยสลายและเน่าเหม็น การกำจัดขยะทั่วไป ควรคัดแยกขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ก่อนการกำจัด

๒. ขยะย่อยสลายได้ หรือขยะอินทรีย์ (organic waste) เป็นขยะจากครัวเรือน ภัตตาคาร โรงอาหาร ตลาดสด และการเกษตรกรรม ขยะประเภทนี้จะเป็นพวกย่อยสลายและเน่าเปื่อยได้ง่าย การกำจัดขยะประเภทนี้ควรพิจารณาความเป็นไปได้ในการหมักทำปุ๋ยก่อน

๓. ขยะรีไซเคิล หรือขยะที่สามารถนำไปขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ อโลหะ

๔. ขยะติดเชื้อและขยะอันตราย (hazardous waste) เป็นขยะจากสถานพยาบาลหรืออื่นๆ ซึ่งต้องใช้กรรมวิธีในการทำลายเป็นพิเศษ ได้แก่ วัสดุที่ผ่านการใช้ในโรงพยาบาล แบตเตอรี่ กระจกสี พลาสติก เป็นต้น การกำจัดขยะติดเชื้อจากโรงพยาบาลจะทำลายโดยการเผาในเตาเผา ส่วนขยะอันตรายอื่น ๆ ต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง

๕.๔.๒ ผลเสียที่เกิดจากขยะมูลฝอย คือ

๑. ทำให้เกิดทัศนยะจาด คือ แลดูสกปรก ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นที่น่ารังเกียจแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงรวมทั้งผู้พบเห็น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ

๒. เป็นแหล่งเพาะ และแพร่เชื้อโรค โดยเฉพาะขยะติดเชื้อจากสถานพยาบาล และขยะมูลฝอยเปียกที่แบคทีเรียทำหน้าที่ย่อยสลาย เชื้อโรคตามขยะจะแพร่ไปกับน้ำ สุนัข หนู และแมลงที่มาตอมหรือคุ้ยเขี่ย เช่น เชื้อที่ทำให้เกิดโรคอหิวาต์ ไทฟอยด์และโรคบิด

๓. ทำให้ดินเสื่อมและเกิดมลพิษ เพราะจะทำให้พื้นดินสกปรก ดินมีสภาพเป็นเกลือ ด่าง หรือกรด หรือมีสารพิษที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตในดิน ตลอดจนทำให้สมบัติทางกายภาพของดินเปลี่ยนแปลงไป เช่น โซเดียมทำให้เนื้อดินแตก่วน

๕.๔.๓ แนวทางการลดขยะมูลฝอย การป้องกันและควบคุมการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยที่สำคัญ คือ การลดขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิด (Source reduction) โดยอาศัยขบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน การลดปริมาณขยะมูลฝอย จะสามารถลดค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่การเก็บรวบรวม ขนส่ง การคัดแยกและใช้ประโยชน์ ตลอดจนการกำจัดขั้นสุดท้าย ลดปัญหาสภาวะสิ่งแวดล้อมและประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ โดยทั่วไปแล้วหน่วยงานองค์กร และชุมชน สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะเกิดขึ้นได้ โดยใช้หลักการดังนี้

ก่อนจะทิ้งขยะมูลฝอย หยุดคิดสักนิดว่าเราจะสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอย และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่ โดยมีแนวคิดอยู่ ๗R คือ

๑. REFUSE การปฏิเสธ หรือหลีกเลี่ยงสิ่งของ หรือบรรจุภัณฑ์ที่จะสร้างปัญหาขยะมูลฝอย รวมทั้งเป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เช่น กล่องโฟม หรือ ขยะมีพิษอื่น ๆ

๒. REFILL การเลือกใช้สินค้าชนิดเติม ซึ่งใช้บรรจุภัณฑ์น้อยชิ้นกว่า ขยะมูลฝอยก็น้อยกว่าด้วย

๓. RETURN การเลือกใช้สินค้าที่สามารถส่งคืนบรรจุภัณฑ์กลับสู่ผู้ผลิตได้ เช่น ขวดเครื่องดื่มประเภทต่างๆ

๔. REPAIR การซ่อมแซมเครื่องใช้ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ต่อไป ไม่ให้กลายเป็นขยะมูลฝอย

๕. REUSE การนำบรรจุภัณฑ์ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ เช่น ใช้ถุงผ้าไปซื้อปิ้งแทนถุงก๊อบแก๊บ

๖. RECYCLE การแยกขยะมูลฝอยที่ยังใช้ประโยชน์ได้ ให้ง่ายต่อการจัดเก็บและส่งแปรรูป เช่น บรรจุภัณฑ์ พลาสติก แก้ว กระจก เครื่องดื่มต่าง ๆ

๗. REDUCE การลดการบริโภค และหาทางเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานของสิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ

๕.๕ ความรู้เรื่องขยะพลาสติกและการจัดการขยะพลาสติก

พลาสติกคือ เป็นวัสดุที่มนุษย์คิดค้นและประดิษฐ์ขึ้นเพื่อช่วยให้เรามีชีวิตที่ สะดวกสบายยิ่งขึ้น ในอดีตเราไม่เคยรู้จักพลาสติกเลยจนกระทั่งกลางศตวรรษที่ ๑๙ วัสดุดั้งเดิมที่มนุษย์ค้นเคย และใช้อยู่ทั่วไปในชีวิตประจำวันในยุคนั้นล้วนเป็นวัสดุจากธรรมชาติทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็น แก้ว ไม้ กระดาษ โลหะ ยาง หรือ ขนสัตว์ สิ่งเหล่านี้เคยเป็นวัสดุที่ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามมนุษย์ยังคงพยายามค้นหาวัสดุใหม่ๆ มาใช้งานอยู่เสมอ

การกำจัดขยะพลาสติก โดยทั่วไปในการกำจัดขยะมูลฝอยมีวิธีการที่ถูกต้องตามหลัก วิชาการอยู่ ๓ วิธีคือ การหมักทำปุ๋ย การเผาในเตาเผา และการฝังกลบอย่างถูกสุขาภิบาล แต่พลาสติก เป็นสาร ที่ย่อยสลายได้ยากมาก ไม่สามารถกำจัดได้โดยวิธีหมักทำปุ๋ยหมักได้ หากจะต้องกำจัดขยะพลาสติกให้ถูกหลัก สุขาภิบาลแล้ว การกำจัดขยะพลาสติกจึงต้องอาศัยเทคโนโลยีเข้ามาจัดการในการกำจัด โดยทั่วไปแล้วทำได้ ๔ วิธีหลักๆ

๑. การนำไปถมที่ว่างเปล่า
๒. การนำไปเผาทิ้ง
๓. การทำให้พลาสติกสามารถย่อยสลายตัวเองได้
๔. นำไปใช้เป็นเชื้อเพลิง RDF

๖. แนวทางการดำเนินการ / ระยะเวลา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขั้นตอนในการดำเนินการสร้างการรับรู้และส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนชวนขึ้นบางเขน สามารถแยกประเภทขยะพลาสติกได้ถูกต้อง ณ ชุมชนชวนขึ้นบางเขน สามารถแบ่งออกเป็น ๓ แนวทาง ดังนี้

- ๖.๑ กรอบและแนวทางการดำเนินการ
- ๖.๒ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการ
- ๖.๓ ระยะเวลาดำเนินการ

๖.๑ กรอบและแนวทางการดำเนินการ โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

๖.๑.๑ ลงพื้นที่ศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยจำนวนหลังคาเรือน จำนวนประชากร เพื่อหาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะพลาสติกของชุมชนกลุ่มเป้าหมาย จากผู้นำชุมชน

๖.๑.๒ นัดประชุมคณะกรรมการชุมชนหรือผู้นำด้านการจัดการขยะ เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมและทำความเข้าใจถึงแนวทางแนวการจัดการขยะพลาสติก

๖.๑.๓ รับสมัครสมาชิกเข้าร่วมโครงการ ได้หลายช่องทาง เช่น สมัครด้วยตนเอง ที่ทำการชุมชน ผ่านสื่อ Social Medai ได้แก่ Line Fackbook

๖.๑.๔ จัดอบรมเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับขยะพลาสติก โดยมี เจ้าหน้าที่ของฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ เขตหลักสี่ เป็นวิทยากรผู้ให้ความรู้ โดยใช้เทคนิคสร้าง การรับรู้เข้ามาช่วย เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม และใช้เทคนิคแรงจูงใจด้วยการมอบถุงผ้า หรือปันโต เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการ และแนวคิดการจัดการขยะแบบ ๗R มาใช้ในขอบเขต เนื้อหาการเรียนรู้ ดังนี้

กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ												
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
๓. รับสมัครสมาชิกเข้าร่วมโครงการ	↔												
๔. จัดอบรมเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับขยะพลาสติก โดยมีเจ้าหน้าที่ของฝ่ายรักษาความสะอาดฯ เขตหลักสี่ เป็นวิทยากร		←											→
๕. จัดกิจกรรมการเดินรณรงค์และประชาสัมพันธ์แบบเคาะประตูบ้าน โดยทีมทูตประชาสัมพันธ์ (CBM Junior) ของฝ่ายรักษาความสะอาดฯ เขตหลักสี่ ร่วมกับคณะกรรมการชุมชน		←											→
๖. จัดกิจกรรมกระตุ้นการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับขยะพลาสติกในเชิงรุก		←											→
๗. ถอดบทเรียน เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนากิจกรรม เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ประเมินผล และจัดทำรายงานการปฏิบัติงานเป็นระยะทุกไตรมาส													↔

๗. ประโยชน์จากการศึกษา

- ๗.๑ ประชาชน มีความรู้ และสามารถคัดแยกขยะพลาสติก ได้ถูกประเภท
- ๗.๒ สามารถเป็นต้นแบบในการจัดการขยะพลาสติกให้กับชุมชนอื่น
- ๗.๓ สามารถลดปริมาณขยะพลาสติกและคืนสุขภาวะอนามัยให้กับชุมชน
- ๗.๔ ลดค่าใช้จ่ายของกรุงเทพมหานคร ในการกำจัดมูลฝอย

๘. งบประมาณ

เบิกจ่ายจากงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ของสำนักงานเขตหลักสี่ แผนงานรักษาความสะอาด งานรักษาความสะอาด หมวดรายจ่ายอื่น รายการค่าใช้จ่ายในการจัดอบรมการสร้างการรับรู้และส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนชวนชวนขึ้นบางเขน สามารถแยกประเภทขยะพลาสติกได้ถูกต้อง จำนวนเงิน ๕๖,๕๐๐ บาท (ห้าหมื่นหกพันห้าร้อยบาทถ้วน) มีรายละเอียดค่าใช้จ่าย ดังนี้

กิจกรรม	รายการค่าใช้จ่าย	จำนวนเงิน
จัดอบรมเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับขยะพลาสติก	- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม (๖๐ คน x ๒๕ บาท x ๑๑ วัน)	๑๖,๕๐๐ บาท
	- ค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์	๔๐,๐๐๐ บาท
	รวมค่าใช้จ่าย	๕๖,๕๐๐ บาท

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

เป้าหมาย/วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	วิธีการ/เครื่องมือ
ระดับผลผลิต (Output)		
๑. สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมโครงการ	จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๘๐ ของ หลังคาเรือนทั้งหมดในชุมชน	ใบสมัครสมาชิกโครงการจัด อบรมการสร้างการรับรู้และ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ชวนขึ้นบางเขน สามารถแยก ประเภทขยะพลาสติกได้ถูกต้อง
๒. อบรมเรื่องขยะพลาสติกและการจัดการขยะพลาสติก	จัดการอบรมเรื่องขยะพลาสติก จำนวน ๑ ครั้ง/เดือน	ใช้แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจในการแยกขยะ พลาสติก (Pre – Post test)
๓. รณรงค์ประชาสัมพันธ์แบบ เคาะประตูบ้าน	การรณรงค์ประชาสัมพันธ์แบบเคาะ ประตูบ้าน เดือนละ ๒ ครั้ง	รายงานการปฏิบัติงานของ ฝ่ายรักษาความสะอาดและ สวนสาธารณสุข
ผลลัพธ์ (Outcome)		
๑. ประชาชนในชุมชนเป้าหมาย มีความรู้และสามารถแยกขยะ พลาสติก ได้ถูกประเภท	ประชาชนในชุมชนเป้าหมายมี ความรู้ในการแยกขยะพลาสติก เพิ่มขึ้นร้อยละ ๘๐	รวบรวมสถิติข้อมูลขยะ พลาสติก (เปรียบเทียบก่อน และหลัง เริ่มโครงการ)
๒. จัดระบบการจัดการขยะและ สิ่งแวดล้อมในชุมชนเป้าหมายให้ เป็นต้นแบบของชุมชนในการลด การใช้พลาสติกแบบยั่งยืน	ร้อยละความสำเร็จในการจัดระบบ การจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมใน ชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เป็นชุมชน ต้นแบบในการลดใช้พลาสติก	ประเมินจากสภาพแวดล้อม โดยทั่วไปของชุมชนเป็น ระเบียบร้อยละมีการคัดแยก พลาสติกได้ถูกประเภท

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑๐.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ควรประกาศเป็นนโยบายให้มีส่วนราชการในสังกัด กรุงเทพมหานคร ภาคเอกชนและภาคประชาชน โดยมีการรณรงค์ให้ประชาชนลดการใช้พลาสติกและโฟม อย่างจริงจัง เนื่องจากพลาสติกและโฟมเป็นขยะที่ใช้เวลาการย่อยสลายนานและมีผลต่อสิ่งแวดล้อม

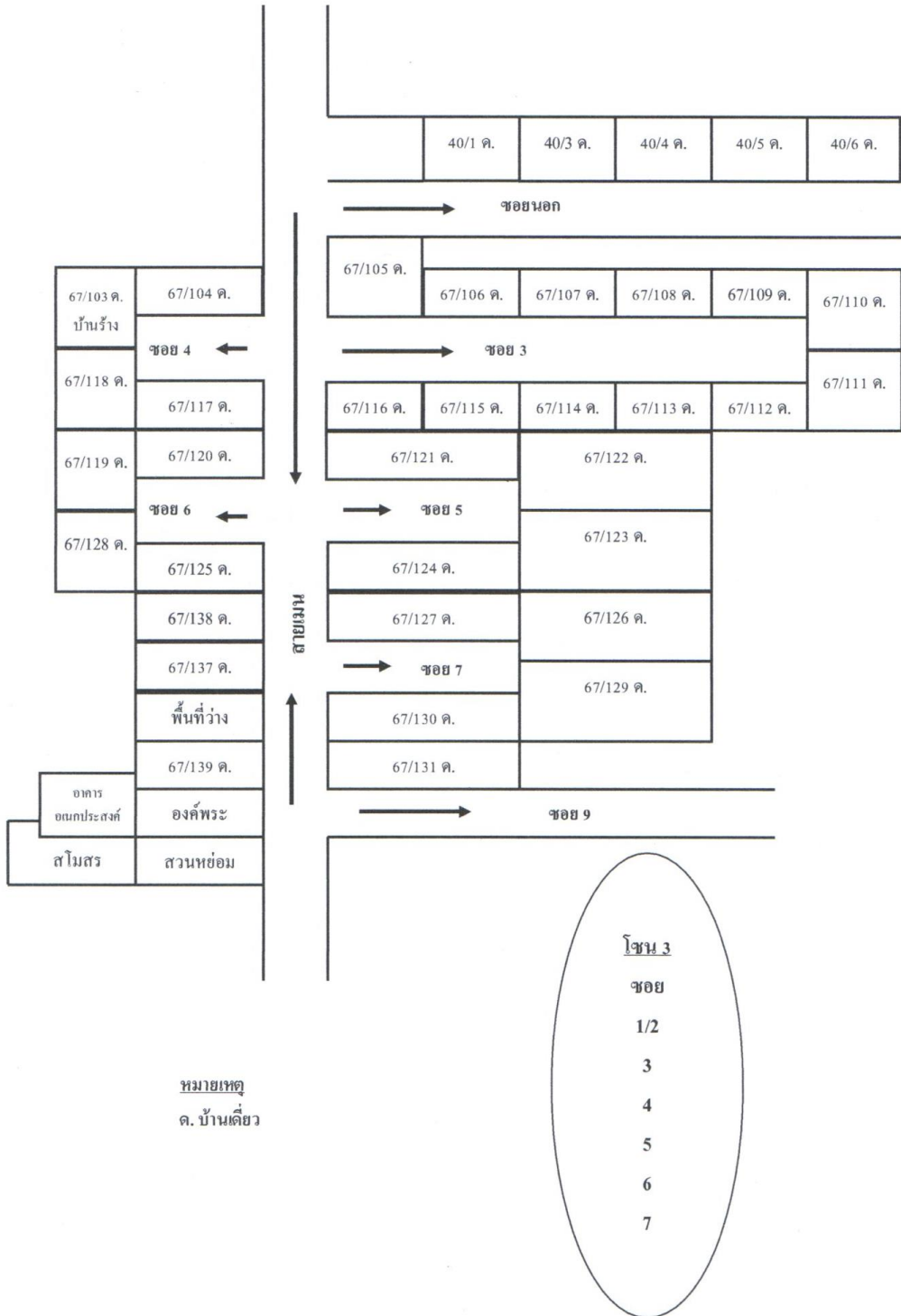
๑๐.๒ ข้อเสนอแนะเชิงผู้ปฏิบัติการ

- รณรงค์ให้ข้าราชการ ลูกจ้างสังกัดกรุงเทพมหานคร ลดการใช้พลาสติกอย่างจริงจัง เพื่อเป็นแบบอย่างให้ประชาชน

- เจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ ต้องลงพื้นที่ติดตามผลในชุมชนเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง ให้คำปรึกษาแนะนำแก่สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ
- สำนักงานเขตควรมอบรางวัลให้กับชุมชนต้นแบบในการจัดการพลาสติก เช่น ป้ายสัญลักษณ์ชุมชนปลอดพลาสติก เพื่อเป็นเกียรติและกำลังใจให้ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ
- ขยายผลให้กับชุมชนอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยการสร้างเครือข่าย

ภาคผนวก

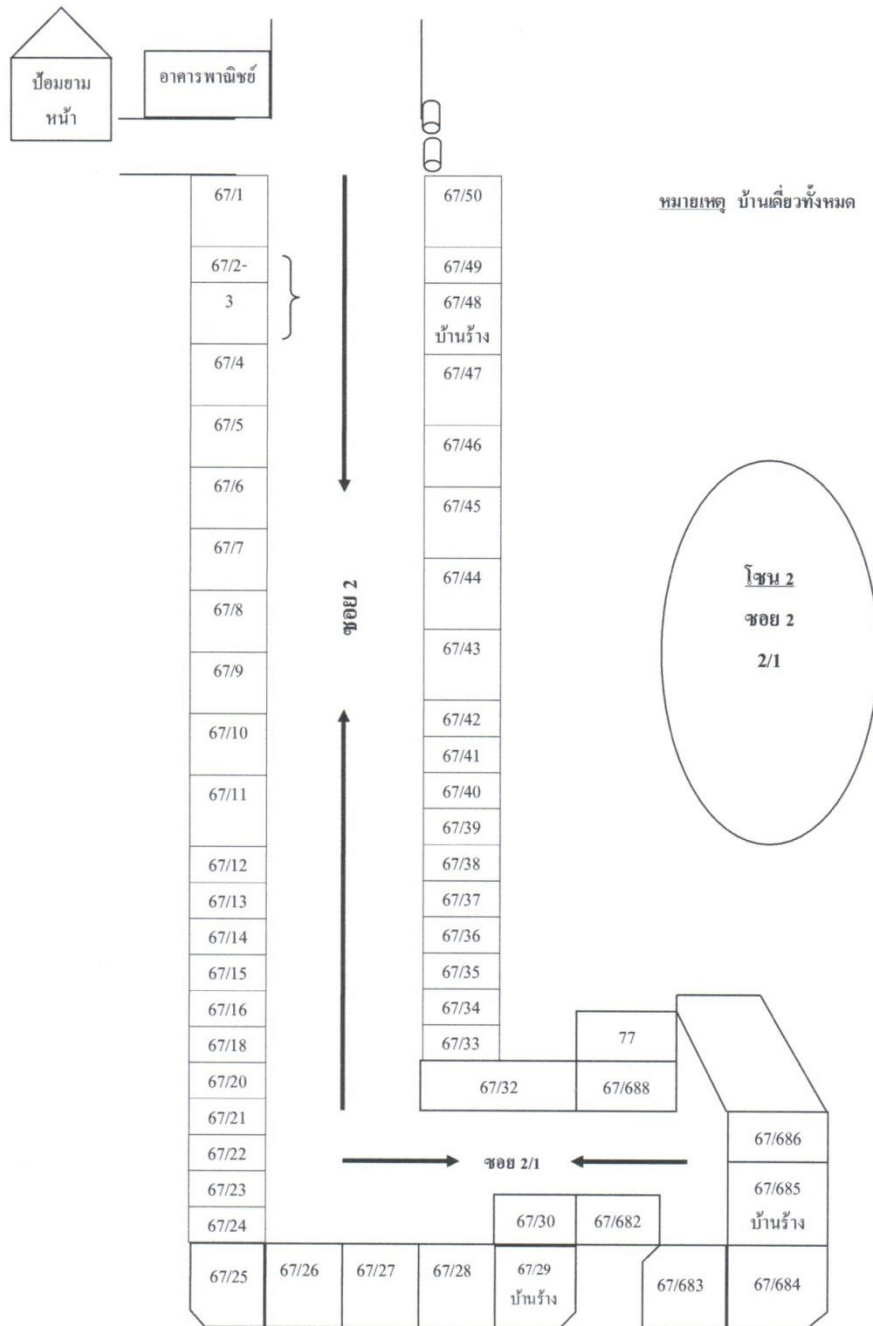
แผนผังชุมชนชนวนขึ้นบางเขน (โซน ๓)

แผนผังชุมชนชานชนขึ้นบางเขน (โซน ๑)

แผนผังชุมชนชานชนขึ้นบางเขน (โซน ๒)

เดินรณรงค์และประชาสัมพันธ์แบบเคาะประตูบ้าน
โดยทีมทูตประชาสัมพันธ์ (CBM Junior)
ของฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ เขตหลักสี่

อบรมเพื่อสร้างความการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับขยะพลาสติก

